

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської та фіно-угорської філології

КУРСОВА РОБОТА

із зіставного мовознавства

на тему: **Принципи ефективної комунікації в сучасних
англомовному і україномовному дискурсах**

Студентки 3 курсу групи Па 01-20

Напряму підготовки «Філологія»

Спеціальності мова і література
(переклад включно) (англійська)

Черих О.О.

Керівник: Березенко В.М., кандидат
філологічних наук, доцент

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка:

ЄКТС:

м. Київ – 2023 р.

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Germanic and Finno-Ugric Philology

COURSE PAPER

**Principles of the Effective Communication in Modern
English and Ukrainian discourses**

OLENA CHERYKH

Group Pa 01-20

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof. **VICTORIA BEREZENKO**

PhD (Linguistics)

Kyiv 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ПРИНЦИПИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ДИСКУРСАХ	6
1.1. Культурна компетентність в англomовній комунікації	6
1.2. Правильне використання мови в англomовній комунікації.	10
1.3. Вміння слухати та вести діалог в англomовній комунікації.	13
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	15
РОЗДІЛ 2. ПРИНЦИПИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНИХ УКРАЇНОМОВНИХ ДИСКУРСАХ	16
2.1. Культурна компетентність в українomовній комунікації ...	16
2.2. Правильне використання мови в українomовній комунікації	18
2.3. Вміння слухати та вести діалог в українomовній комунікації	18
2.4. Особливості мовленнєвої культури в українській комунікації	
2.5. Використання новітніх технологій в українomовній комунікації	23
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	25
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	26
РЕЗЮМЕ	28

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	30
--------------------------------------	----

ВСТУП

Комунікація є невід'ємною частиною нашого життя, і вона стає все важливішою в сучасному світі, де ми постійно спілкуємося з людьми з різних куточків світу. **Ефективна комунікація** – це вміння передавати свої думки, ідеї та інформацію іншим таким чином, щоб вони зрозуміли, що ми маємо на увазі.

У сучасному світі, де англійська мова вважається міжнародною мовою спілкування, ефективна комунікація в англомовних дискурсах стає все більш важливою. Однак, це також важливо для україномовного дискурсу, де люди спілкуються між собою на різних рівнях, від родинних до професійних.

Принципи ефективної комунікації включають в себе вміння слухати і розуміти інших, чіткість і конкретність у висловлюваннях, використання невербальних засобів спілкування, таких як жести та міміка, відповідний тон та стиль мовлення для аудиторії, з якою ви спілкуєтесь, і відкритість до змін та корекції, якщо це необхідно.

Метою дослідження є аналіз принципів ефективної комунікації в сучасних англомовному і україномовному дискурсах, їх порівняння та визначення спільних та відмінних рис.

Актуальність даної теми полягає в тому, що ефективна комунікація є ключовим фактором успіху в багатьох сферах життя - в особистому та професійному спілкуванні, бізнесі, політиці тощо. У зв'язку зі зростанням кількості англомовних та україномовних спільнот, з'являється потреба вивчення принципів ефективної комунікації в різних мовах.

Завданнями дослідження є:

- визначення основних принципів ефективної комунікації в англомовному та україномовному дискурсах;
- порівняння та аналіз спільних та відмінних рис принципів ефективної комунікації в англомовному та україномовному дискурсах;

- визначення впливу культурних та соціальних чинників на ефективність комунікації;
- розроблення рекомендацій для покращення ефективності комунікації в англomовному та українomовному дискурсах.

Методи дослідження можуть включати аналіз літературних джерел, експертні опитування, аналіз відео- та аудіозаписів реальних ситуацій комунікації, анкетування тощо.

Предметом дослідження є принципи ефективної комунікації в англomовному та українomовному дискурсах, їх особливості та вплив на ефективність комунікацій.

Об'єктом дослідження є сучасні англomовний та українomовний дискурси, їх особливості та спільні риси в комунікації. Дослідження спрямоване на вивчення принципів ефективної комунікації в різних контекстах і ситуаціях, що відбивається в їх особливостях в англomовному та українomовному дискурсах.

Результати дослідження можуть бути корисні для широкого кола людей, які займаються комунікацією в різних контекстах. Це можуть бути студенти та викладачі мов, професіонали у сфері маркетингу та реклами, політики та громадські діячі, фахівці у сфері міжнародних відносин, ділові люди, які спілкуються з партнерами з різних країн та інші.

Отже, дослідження принципів ефективної комунікації в сучасних англomовному і українomовному дискурсах має велике значення для практичного застосування у різних сферах життя і може сприяти покращенню рівня комунікації в міжнародному та внутрішньому спілкуванні.

РОЗДІЛ 1

ПРИНЦИПИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ДИСКУРСАХ

1.1. Культурна компетентність в англomовній комунікації

Культурна компетентність у спілкуванні англійською мовою є надзвичайно важливим аспектом ефективного міжкультурного дискурсу. Це поняття охоплює знання, навички та ставлення, необхідні для орієнтування на культурні відмінності та вступу в змістовне спілкування з людьми з різного культурного середовища.

Культурна компетентність передбачає розуміння та оцінку культурних цінностей, вірувань, норм і практик різних культур. Це виходить за рамки знання мови та визнає, що мова глибоко переплетена з культурою. Розвиваючи культурну компетентність, люди можуть ефективно спілкуватися з людьми з різним культурним середовищем, поважаючи їхні погляди та традиції.

У спілкуванні англійською культурна компетентність відіграє значну роль через широке використання англійської мови як глобальної мови. Англійська використовується як лінгва франка в різних контекстах, об'єднуючи людей з різним мовним і культурним походженням. Ефективне спілкування англійською вимагає розуміння культурних відмінностей для уникнення непорозумінь, неправильного тлумачення та ненавмисних образ.

Культурна компетентність у спілкуванні англійською мовою включає кілька ключових компонентів. По-перше, це вимагає **знання та усвідомлення культурного розмаїття**, включаючи культурні норми, традиції, цінності та історичний контекст. Ці знання допомагають комунікантам розпізнавати та цінувати культурні відмінності та відповідним чином адаптувати свій стиль спілкування.

По-друге, культурна компетентність передбачає **розвиток емпатії та відкритого ставлення до культурних відмінностей**. Комунікатори повинні бути готові активно слухати, поважати різні точки зору та відмовлятися від

засуджень. Розвиток емпатії забезпечує ефективне міжкультурне спілкування, сприяючи розумінню та зміцненню довіри.

По-третє, культурна компетентність у спілкуванні англійською мовою передбачає **розвиток навичок ефективного міжкультурного спілкування**. Це включає в себе розпізнавання та адаптацію до різних стилів спілкування, використання відповідних невербальних сигналів, а також усвідомлення культурно-специфічних форм звернення та етикету. Комунікатори, які є культурно компетентними, здатні коригувати свою мову, тон і підхід, щоб відповідати різноманітним культурним очікуванням.

Культурна компетентність у спілкуванні англійською також передбачає пам'ять про **потенційні бар'єри**, такі як культурні табу та відмінні норми спілкування. Співрозмовники повинні бути чутливими до цих перешкод і знаходити шляхи їх подолання через терпіння, ясність і готовність шукати взаєморозуміння.

Загалом, культурна компетентність має важливе значення у спілкування англійською мовою для сприяння успішній взаємодії та побудови значущих зв'язків з людьми з різного культурного середовища. Розвиваючи культурну обізнаність, емпатію та навички ефективного міжкультурного спілкування, люди можуть брати участь у шанобливому та інклюзивному спілкуванні, сприяючи більш гармонійній та взаємопов'язаній глобальній спільноті.

Декілька **прикладів**, щоб проілюструвати важливість культурної компетентності в спілкуванні англійською мовою.

1. Мова та етикет: в англомовних країнах звертання до когось на ім'я часто вважається прийнятним і поширеним. Однак у багатьох культурах вживання титулів чи прізвищ є нормою і свідчить про повагу. Культурно компетентний комунікатор усвідомлює ці відмінності та відповідно коригує свій стиль спілкування, звертаючись до людей з належним рівнем формальності.

2. Невербальне спілкування. Невербальні сигнали відрізняються в різних культурах і можуть значно вплинути на спілкування. Наприклад, у західних

культурах прямий зоровий контакт зазвичай сприймається як ознака уважності

та чесності, тоді як у деяких азійських культурах тривалий зоровий контакт може вважатися проявом неповаги чи конфронтації. Бути культурно компетентним у спілкуванні англійською означає розуміти ці відмінності та адаптувати свою невербальну поведінку, щоб забезпечити ефективне спілкування та уникнути непорозумінь.

3. Стили спілкування. Різні культури мають різні стилі спілкування. Наприклад, деякі культури цінують пряме та напористе спілкування, тоді як інші надають перевагу непрямому та нюансованому вираженню. Культурно компетентний комунікатор буде чутливим до цих варіацій і адаптуватиме свій стиль спілкування, щоб переконатися, що його повідомлення сприймається належним чином.

4. Чутливість до табу. Культурно чутливе спілкування передбачає усвідомлення та уникнення тем або жестів, які можуть вважатися табуйованими або образливими в певних культурах. Наприклад, обговорення певних релігійних чи політичних тем може бути дуже делікатним у деяких культурах. Культурно компетентний комунікатор буде проявляти обережність і утримуватися від порушування цих тем, якщо це не є доречним і не вітається в конкретному культурному контексті.

5. Вирішення міжкультурних конфліктів. Якщо конфлікти виникають між людьми з різних культур, культурна компетентність стає ще більш важливою. Розуміння культурного походження та поглядів обох залучених сторін може допомогти визначити основні причини конфлікту та знайти взаємоприйнятні рішення. Культурно компетентний комунікатор підійде до вирішення конфлікту з чуйністю, терпінням і готовністю подолати культурні відмінності та знайти спільну мову.

Ці приклади підкреслюють **важливість культурної компетентності** в спілкуванні англійською мовою. Усвідомлюючи культурні відмінності, адаптуючи стилі спілкування та демонструючи повагу до різноманітних

культурних норм, люди можуть сприяти порозумінню, побудові міцніших стосунків та ефективно орієнтуватися в міжкультурному спілкуванні.

Для досягнення культурної компетентності в англомовній комунікації необхідно ознайомлюватися з культурою та історією країн, з якими ведеться спілкування, вивчати їхню мову та особливості мовлення. Також корисно знати про **різні стилі комунікації**, які використовуються в різних країнах, і про культурні нюанси, які можуть впливати на сприйняття та реакцію на певні слова та вирази.

Щоб стати культурно компетентним у англомовній комунікації, корисно також **практикувати взаємодію** з людьми з різних культур та етнічних груп. Це допоможе розвивати навички культурної адаптації та вивчати нові традиції та звичаї.

Узагалі, культурна компетентність в англомовній комунікації – це **ключова навичка** в сучасному світі, де глобалізація та міжкультурний обмін дедалі більше стають нормою. Досягнення культурної компетентності в англомовній комунікації може допомогти взаєморозумінню та взаємодії з представниками інших культур, збільшити можливості для розвитку бізнесу та кар'єри, а також допомогти зберегти та зміцнити міжнародні відносини.

Для досягнення культурної компетентності в англомовній комунікації можна використовувати різні підходи та методи. Деякі з них можуть включати: (Колосовська, 2017, с. 178)

- вивчення культур та мови – читання книг, перегляд фільмів та телевізійних програм, слухання радіо та подкастів, які стосуються різних культур та мовленнєвих стилів;
- практика міжкультурної комунікації – спілкування з людьми з різних культур, включаючи спілкування з іноземними студентами, відвідування міжнародних конференцій, участь у міжнародних проєктах;
- запитання та слухання - запитування інших людей про їх культуру та погляди, відкрите слухання їхніх відповідей та думок;

- використання різних інтернет-ресурсів - відвідування веб-сайтів та форумів, присвячених культурі та міжкультурним відносинам, використання мережевих засобів спілкування з людьми з різних країн.

Варто пам'ятати, що культурна компетентність в англomовній комунікації – це процес, який потребує часу та зусиль. Вона може бути досягнута через практику, вивчення та розуміння культурних відмінностей та готовність до взаєморозуміння та співпраці з людьми з різних культур та національностей.

1.2. Правильне використання мови в англomовній комунікації

Правильне використання мови є фундаментальним принципом ефективного спілкування англійською мовою. Він охоплює різні аспекти, включаючи граматику, словниковий запас, синтаксис, вимову та належне використання мови. Володіння цими елементами дозволяє людям точно висловлювати свої думки, передавати намічені значення та ефективно спілкуватися з іншими в англomовному дискурсі.

Ось кілька ключових моментів щодо правильного використання мови під час спілкування англійською:

1. Граматика. Розуміння та застосування належних граматичних правил має важливе значення для чіткого та зв'язного спілкування. Правильна граматика забезпечує правильну структуру речень, правильне використання дієслівних часів, дотримання узгодженості підмета, дієслова та розміщення модифікаторів. Дотримання граматичних конвенцій дозволяє комунікантам точно передати свої ідеї та уникнути плутанини чи неправильного тлумачення.

Наприклад, використання відповідного часу дієслова, такого як минулий, теперішній або майбутній, має вирішальне значення для точного вираження хронології подій. Неправильне використання часу дієслова може призвести до непорозумінь або неясності в передачі інформації.

2. **Словниковий запас.** Створення багатого та різноманітного словникового запасу покращує спілкування, надаючи ширший діапазон слів і

виразів для ефективного формулювання ідей. Важливо використовувати лексику, яка відповідає цільовій аудиторії та контексту. Використання точних і конкретних слів допомагає точно передати значення та уникає двозначності.

Наприклад, використання описових прикметників для надання яскравих деталей або вибір правильних технічних термінів у професійному контексті покращує ясність і забезпечує точність передачі повідомлення.

3. Синтаксис. Правильна структура речення та синтаксис сприяють потоку та узгодженості спілкування англійською мовою. Чіткі та добре структуровані речення допомагають логічно викладати ідеї та полегшують розуміння.

Наприклад, забезпечення узгодженості підмета, дієслова і об'єкта та належне розміщення модифікаторів у реченні гарантує, що передбачуване значення передається правильно.

4. Вимова. Правильна вимова гарантує розуміння слів слухачем і мінімізує ймовірність неправильного розуміння або плутанини. Звернення уваги на наголос, інтонацію та ритм допомагає ефективно передати зміст і емоції.

5. Відповідне використання мови. Це включає в себе використання офіційної або неформальної мови залежно від ситуації, використання належного рівня ввічливості та офіційності та адаптацію мови до культурних норм і чутливості.

Наприклад, використання формальної мови під час звернення до професійної аудиторії або використання неформальної мови під час невимушеної розмови з друзями демонструє розуміння правильного використання мови.

Правильне використання мови є дуже важливим для ефективної англомовної комунікації. Ось кілька порад щодо правильного використання мови: (Бушкович, 2013, с.32)

- граматики: необхідно вивчати граматику, щоб розуміти правильні форми слів і речень;
- словниковий запас: важливо вивчати нові слова, використовувати їх в контексті для розуміння справжнього значення;
- культурні нюанси: важливо вивчати культурні нюанси англomовних країн, такі як ввічливість, етикет та норми поведінки, щоб говорити з людьми з різних культур правильно та ввічливо.
- уникнення сленгу та ненормативної лексики: при спілкуванні з професійними партнерами, вчителями або незнайомими людьми, варто уникати використання сленгу або ненормативної лексики.
- використання відповідного тону та стилю: тон та стиль спілкування повинні відповідати ситуації та співрозмовникам. Наприклад, спілкуючись з викладачем, слід використовувати більш офіційний тон.
- уникнення подвійних заперечень: в англійській мові не рекомендується використовувати подвійні заперечення, такі як *"I don't have no money"*. Краще використовувати позитивне підтвердження, таке як *"I don't have any money"*.
- перевірка повідомлень перед відправкою: перш ніж відправити повідомлення, доречно перевірити його на наявність граматичних та орфографічних помилок. Можна скористатись програми перевірки правопису.
- використання мовних зразків: використання ідіом, фраз та приказок зробить повідомлення цікавим та живим.

Загалом, використання правильної мови в англomовній комунікації може допомогти досягти більш ефективного спілкування, зрозуміти свого співрозмовника та побудувати гарні взаємини. Навички мовлення можуть бути покращені з допомогою практики та вивчення граматики та лексики

1.3. Вміння слухати та вести діалог в англomовній комунікації

Уміння активно слухати та вести діалог є важливим аспектом ефективного спілкування англійською мовою. **Активне слухання** передбачає звернення уваги на слова мовця, розуміння його точки зору та належну відповідь. **Продуктивний діалог** передбачає чітке висловлювання, шанобливе спілкування з іншими та досягнення спільного розуміння.

Кілька ключових моментів щодо вміння слухати та вести діалог під час спілкування англійською мовою:

1. **Активне слухання:** активне слухання передбачає приділення уваги доповідачу, постановку відповідних запитань і уточнення інформації. Це допомагає зрозуміти точку зору, думки та почуття оратора.

2. **Шанобливе спілкування:** шанобливе спілкування передбачає ввічливість, терплячість і відкритість під час діалогу. Слід уникати особистих нападок, зберігати спокійний тон і бути готовим вислухати різні точки зору.

3. **Чітке висловлювання:** чітке та лаконічне висловлювання є вирішальним для продуктивного діалогу. Це передбачає ефективну організацію думок, вибір відповідних слів, використання невербальних сигналів, уважність до точки зору слухача та адаптацію стилю спілкування до рівня зрозумілого аудиторії.

Наприклад, під час ділової зустрічі активне слухання передбачає звернення уваги на порядок денний доповідача, постановку відповідних питань і підсумовування ключових моментів. Шаноблива взаємодія передбачає можливість іншим висловити свою думку, уникаючи перебивання та визнаючи відмінності в точках зору. Чітке вираження передбачає використання відповідних технічних термінів, наведення прикладів і уникнення жаргону. Спільне розуміння передбачає узагальнення ключових рішень, роз'яснення наступних кроків і забезпечення згоди всіх сторін.

Розвиваючи здатність слухати та ефективно вести діалог англійською мовою, люди можуть взаємодіяти з іншими з повагою, чітко передавати свої повідомлення та досягати спільного розуміння.

Вміння слухати та вести діалог в англomовній комунікації є дуже важливим для ефективної комунікації з англomовними співрозмовниками. Ось кілька порад, які можуть допомогти удосконалити ці вміння: (Шевченко, 2015, с.49)

- спробуйте зрозуміти, що саме хоче сказати ваш співрозмовник. Прослухайте його уважно, не перебиваючи. Якщо ви не розумієте щось, спробуйте задати питання, щоб отримати більше інформації.
- намагайтеся знайти спільну мову. Поговоріть про те, що вас обох цікавить. Це може допомогти залучити співбесідника до розмови.
- спробуйте використовувати активне слухання. Не тільки прослуховуйте, але і застосовуйте те, що чуєте, щоб взаємодіяти. Наприклад, ви можете повторити певні слова чи фрази, щоб продемонструвати своє розуміння, або попросити уточнення, якщо вам потрібно більше інформації.
- не бійтеся проявляти свої почуття та емоції під час розмови. Вони можуть показати, що ви зацікавлені в тому та сприяти побудові більш глибокого зв'язку.
- пам'ятайте про культурні різниці, які можуть впливати на вашу комунікацію з англomовними співрозмовниками. Наприклад, у деяких країнах можуть бути різні правила щодо взаємодії та етикету.
- збільшуйте свій словник та навички граматики. Це допоможе вам розуміти і використовувати більш складні терміни та фрази в англійській мові. Читання, слухання аудіокниг, перегляд фільмів та серіалів англійською мовою можуть бути корисними для розвитку цих вмінь.

Не забувайте практикувати свої вміння. Запросіть англomовних друзів на розмову, використовуйте мову у своїй повсякденній взаємодії або знайдіть онлайн-спільноти. Чим більше практики – тим кращі вміння.

Висновки до розділу 1

У розділі 1 досліджуються принципи ефективної комунікації в сучасних англomовних дискурсах, наголошуючи на трьох ключових аспектах: культурна компетентність, правильне використання мови та вміння слухати та вести діалог.

Культурна компетентність є значущою складовою ефективного спілкування англійською мовою. Розуміння та оцінка культурних відмінностей сприяє успішній взаємодії, оскільки дає змогу людям орієнтуватися в культурних нюансах, нормах і цінностях. Розвиваючи культурну компетентність, комунікатори можуть уникати непорозумінь, будувати довіру та сприяти зв'язкам із різними аудиторіями. Вкрай важливо визнати, що ефективне спілкування англійською виходить за межі володіння мовою, охоплюючи обізнаність і чутливість до культурного розмаїття.

Правильне використання мови є основою ефективного спілкування англійською. Володіння граматикою, лексикою та синтаксисом забезпечує ясність, послідовність і точність у передачі ідей. Застосування правильних граматичних правил, відповідний вибір словникового запасу та дотримання послідовного тону підвищують загальну продуктивність спілкування. Дотримуючись лінгвістичних умовностей, комунікатори можуть точно висловлювати свої думки, залучати аудиторію та уникати неправильного тлумачення або плутанини.

Підсумовуючи, опанування культурної компетенції, правильне використання мови, вміння слухати та вести діалог є основними принципами ефективної комунікації в сучасних англomовних дискурсах. Впроваджуючи ці принципи у свою комунікаційну практику, люди стають більш досвідченими, переконливими та чуйними комунікаторами, що дозволить їм спілкуватися з різноманітною аудиторією та успішно орієнтуватися в складних міжкультурних контекстах.

РОЗДІЛ 2

ПРИНЦИПИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНИХ УКРАЌНОМОВНИХ ДИСКУРСАХ

2.1. Культурна компетентність в україномовній комунікації

Культурна компетентність в україномовній комунікації є найважливішим аспектом ефективного міжкультурного дискурсу в Україні. Він охоплює знання, навички та ставлення, необхідні для навігації та розуміння культурних нюансів, цінностей, традицій та практик в україномовній спільноті.

Ключові моменти щодо культурної компетентності в україномовному спілкуванні:

1. **Культурна обізнаність:** культурна компетентність починається з розвитку глибокого розуміння та цінування української культури. Це знання історичних подій, традицій, звичаїв, фольклору, унікальних особливостей українського суспільства. Культурна обізнаність дозволяє комунікантам визнавати та поважати культурні відмінності, сприяючи більш інклюзивному та гармонійному середовищу спілкування.

2. **Мова та етикет:** оскільки мова тісно пов'язана з культурою, то розуміння української мови та етикету є немаловажним для ефективного спілкування. Культурна компетентність в українському спілкуванні передбачає використання відповідних форм звернення, розуміння нюансів ввічливості та поваги, усвідомлення культурних табу та делікатних тем.

3. **Невербальна комунікація:** мова тіла, міміка, жести та зоровий контакт передають важливі повідомлення та можуть відрізнятися в різних культурах. Бути культурно компетентним в україномовному спілкуванні означає точно розуміти та інтерпретувати ці невербальні сигнали, забезпечуючи ефективно та культурно відповідне спілкування.

5. **Соціальний контекст:** розуміння соціального контексту є важливим для культурної компетентності в україномовному спілкуванні. Знання ієрархічних структур, соціальних норм і динаміки влади в українському

суспільстві допомагає комунікантам належним чином орієнтуватися у взаємодії.

Наприклад, культурно компетентний комунікатор в україномовному спілкуванні усвідомлює важливість звертатися до людей похилого віку з повагою та вживати відповідні шанобливі слова, розуміє важливість підтримання зорового контакту під час розмови як знак уважності та поваги. Крім того, варто пам'ятати про соціальний контекст і відповідним чином коригувати свій стиль спілкування, чи то на офіційній діловій зустрічі, чи на випадковій світській зустрічі.

Розвиваючи культурну компетентність в україномовному спілкуванні, люди можуть брати участь у більш змістовній, шанобливій та ефективній взаємодії в україномовній спільноті. Культурна обізнаність, розуміння мови та етикету, навички невербальної комунікації, культурна чутливість та знання соціального контексту є ключовими компонентами культурної компетентності в україномовному спілкуванні.

Основні компоненти культурної компетентності включають знання культурних різниць та схожостей, розуміння впливу культури на сприйняття та поведінку людей, здатність адаптуватися до різних культурних контекстів та використовувати ці знання для досягнення спільних цілей. (Мороко, 2019, с.27)

В україномовній комунікації культурна компетентність відіграє важливу роль, оскільки Україна має багату культурну спадщину, яка відображається в мові, традиціях та цінностях. Культурна компетентність допомагає уникнути непорозумінь, конфліктів та сприяє ефективному спілкуванню з українцями.

Культурна компетентність допоможе створити позитивний та продуктивний комунікаційний процес спілкування з українцями та іншими представниками культурної спадщини України. Вона є необхідною складовою взаємодії в сучасному світі, де глобалізація змінює культурні звичаї та призводить до появи нових культурних контекстів.

2.2. Правильне використання мови в україномовній комунікації

Правильне використання мови в україномовній комунікації передбачає дотримання граматичних, орфографічних та стилістичних правил, а також використання загальноживаних та зрозумілих виразів та слів.

Нижче наведено деякі поради щодо правильного використання української мови: (Малецька, 2017, с.132)

- Дотримуйтеся граматичних правил: правильно використовуйте часові форми дієслів, правильно формуйте іменники, прикметники та інші частини мови.
- Перевіряйте правопис: дотримуйтеся правил написання слів, використовуйте діакритичні знаки (апостроф, крапки над і, ї, ю, я та ін.).
- Використовуйте різноманітність виразів та слів, уникайте тавтології.
- Дотримуйтеся відповідного стилю мовлення: наприклад, у офіційних листах слід використовувати формальний стиль, у розмовному стилі можна бути менш офіційним.
- Будьте уважними до контексту: переконайтеся, що ваші слова і вирази відповідають темі, про яку ви говорите.

2.3. Вміння слухати та вести діалог в україномовній комунікації

Уміння активно слухати та вести продуктивний діалог є вирішальним для ефективного україномовного спілкування. **Активне слухання** передбачає приділення повної уваги мовцеві, розуміння його точки зору та належну відповідь. Продуктивний діалог передбачає чітке висловлювання, шанобливе спілкування з іншими та досягнення спільного розуміння.

Ось кілька ключових моментів щодо вміння слухати та вести діалог в україномовному спілкуванні:

1. **Активне слухання:** активне слухання передбачає активну взаємодію з оратором і зосередження на його повідомленні. Це передбачає приділення

цілковитої уваги, підтримку зорового контакту та уникнення відволікань. Активне слухання також включає в себе постановку уточнюючих запитань, перефразування для забезпечення розуміння та надання відповідних вербальних і невербальних сигналів, щоб продемонструвати зацікавленість і уважність.

Наприклад, в україномовній розмові активне слухання може передбачати кивання головою на знак згоди, підтримання зорового контакту та постановки додаткових запитань, щоб продемонструвати зацікавленість і розуміння.

2. Шанобливе спілкування: шанобливе спілкування включає ввічливість, терплячість і відкритість під час діалогу. Слід пам'ятати про культурні норми та делікатність, проявляти повагу до поглядів інших.

Наприклад, у груповій дискусії, яка ведеться українською мовою, шаноблива взаємодія може передбачати можливість кожній особі повністю висловити свою точку зору, очікування паузи перед відповіддю та утримання від особистих нападок чи зневажливих зауважень.

3. Чітке висловлювання: зв'язна організація думок, вибір відповідної лексики та виразів, а також використання чіткої та лаконічної мови, адаптація стилю спілкування до аудиторії, враховуючи її рівень розуміння та наводячи приклади чи пояснення, коли це необхідно.

4. Спільне розуміння: продуктивний діалог має призвести до спільного розуміння повідомлення та розвитку спільної точки зору. Це вимагає активного слухання, відкритості та готовності розглядати різні точки зору. Спільне розуміння в україномовному спілкуванні передбачає пошук роз'яснень, узагальнення ключових положень, пошук сфер згоди чи компромісу.

Наприклад, під час україномовної дискусії досягнення спільного розуміння може передбачати повторне висловлення основних аргументів, шанобливе ставлення до контраргументів і пошук спільних сторін для досягнення консенсусу.

Вміння слухати та вести діалог в україномовній комунікації – це важлива навичка для ефективного спілкування з україномовними співрозмовниками. Ось деякі поради, які можуть допомогти вдосконалити цю навичку: (Лук'янчук, 2014, с. 231)

- Будьте уважними та зацікавленими. Приділяйте увагу співрозмовнику і проявляйте зацікавленість до того, що він говорить.
- Ставте запитання. Переконайтеся, що ви зрозуміли інформацію, яку отримали від співрозмовника, запитайте додаткову інформацію для уточнення деталей.
- Показуйте своє розуміння. Відповідайте на запитання та коментуйте те, що говорить співрозмовник, це допоможе вам проявити взаєморозуміння та зберегти рівень довіри.
- Враховуйте культурні відмінності. Українська культура має свої відмінності, тому буде корисно дізнатися про них більше, щоб уникнути непорозумінь під час спілкування.

Загалом, вміння слухати та вести діалог в україномовній комунікації є важливими навичками, які допоможуть знайти спільну мову з україномовними людьми, збільшити свій кругозір та розширити можливості для особистого й професійного розвитку.

2.4. Особливості мовленнєвої культури в українській комунікації

Українська мова має свої особливості та нюанси, які варто враховувати для досягнення високої мовленнєвої культури в комунікації.

Основні рекомендації з мовленнєвої культури в українській комунікації: (Голуб, 2018, с. 76)

- Вживайте відповідні форми привітання та прощання, звертайтеся до співрозмовника на "Ви" до тих пір, поки він не запропонує перейти на "Ти".

- Звертайте увагу на свою інтонацію, ритм та темп мовлення. Пам'ятайте, що в українській мові дуже важливо дотримуватись правильної інтонації, особливо в активному спілкуванні.
- Використовуйте відповідну лексику та враховуйте культурні особливості співрозмовника. Пам'ятайте, що українська мова містить багато варіантів та відтінків однакових понять, що можуть викликати непорозуміння.
- Будьте уважні до правопису та пунктуації. Українська мова має досить складну систему правопису та пунктуації, тому слід звертати на це особливу увагу.
- Будьте ввічливими та поважайте своїх співрозмовників. Українська мова містить багато відповідних форм ввічливості, які варто використовувати у спілкуванні.
- Уникайте грубості, нецензурної лексики та образ. Українська мова має багато відповідних слів та виразів, які можуть викликати негативну реакцію в співрозмовника, тому слід уникати їх вживання.

Загалом, мовленнєва культура в українській комунікації ґрунтується на ввічливості, повазі до співрозмовника та уважному врахуванні культурних особливостей. Важливо пильно дотримуватись правил української мови та навчитись використовувати її найбільш ефективно для досягнення успіху в спілкуванні.

Культура мовлення в українському спілкуванні має кілька унікальних характеристик, які формують спосіб взаємодії і самовираження людей українською мовою. Розуміння цих особливостей має вирішальне значення для ефективного спілкування та побудови міцних зв'язків всередині україномовної спільноти.

1. Ввічливість і офіційність: українське спілкування має тенденцію підкреслювати ввічливість і офіційність, особливо коли звертаються до осіб, які займають владні посади, або старших людей. Під час спілкування з

такими особами прийнято використовувати шанобливі форми звернення та пошану.

Ввічливість цінується дуже високо, і зазвичай використовуються вирази подяки, такі як «дякую».

2. Повага до старших: українська культура надає великого значення повазі до людей похилого віку. Ця повага відображена у вживанні мови, у особливих пошанах і термінах звертання, які використовуються під час розмови зі старшими або про них. Вважається неввічливим перебивати або суперечити літнім людям, і очікується більш шанобливий тон.

3. Використання зменшувальних форм: українське спілкування часто включає використання зменшувальних форм слів для вираження прихильності, фамільярності або пом'якшення тону. Зменшувальні слова зазвичай використовуються, коли звертаються до друзів, членів родини чи дітей. Наприклад, «Андрій» можна перетворити на «Андрійко», щоб передати відчуття близькості чи прихильності.

4. Експресивність та емоційність: українці схильні бути експресивними та емоційними у спілкуванні. Вони часто використовують яскраву мову, жести та міміку, щоб передати свої думки та почуття. Цей експресивний стиль спілкування може надати глибини та інтенсивності розмові, підкреслюючи емоційний аспект взаємодії.

5. Сильна національна ідентичність: українське спілкування часто пронизане сильним почуттям національної ідентичності та гордості за українську культуру, історію та мову. Це відображається в розмовах через звернення до українських традицій, фольклору, історичних подій, національних досягнень. Демонстрація вдячності українській культурі та мові може сприяти відчуттю зв'язку та взаєморозуміння.

6. Формальність у діловому середовищі: У офіційному діловому середовищі українське спілкування має тенденцію бути більш формальним та ієрархічним. Люди часто використовують більш офіційну мову, дотримуються професійного етикету та виявляють повагу до високопоставлених колег або

клієнтів. Ця формальність відображається у виборі слів, тоні та загальній поведінці під час ділової взаємодії.

Розуміння та пристосування до цих особливостей культури мовлення в українському спілкуванні є важливим для встановлення стосунків, прояву поваги та виховання ефективних міжособистісних зв'язків. Це дозволяє людям правильно орієнтуватися в соціальних взаємодіях і демонструє щирю вдячність українській культурі та мові.

2.5. Використання новітніх технологій україномовній комунікації

Протягом останніх роки використання новітніх технологій в Україні стрімко розвивалося, надаючи нові можливості для обміну інформацією та співпраці. Впровадження технологій має значний вплив на різні аспекти життя, включаючи бізнес, освіту, соціальні взаємодії та управління.

Соціальні медіа-платформи, такі як **Facebook, Instagram і Twitter**, набули широкої популярності в Україні. Вони слугують каналами для спілкування людей, обміну досвідом і висловлення власної думки. Соціальні медіа стали важливим інструментом для поширення інформації, організації заходів та мобілізації соціальних і політичних рухів. Це також сприяло створенню онлайн-спільнот, зосереджених навколо спільних інтересів або справ.

Наприклад, соціальні медіа відіграли вирішальну роль під час протестів **Євромайдану в 2013-2014 роках**, слугуючи платформою для координації, обміну інформацією та підвищення обізнаності про події, що відбуваються в Україні.

Миттєві повідомлення та голосові/відеодзвінки: такі програми, як **Viber, WhatsApp і Telegram**, широко використовуються в Україні для обміну миттєвими повідомленнями та голосових/відеодзвінків. Ці платформи дозволяють людям залишатися на зв'язку з родиною, друзями та колегами як в Україні, так і за кордоном. Вони сприяють взаємодії в реальному часі усуваючи бар'єри відстані.

Український уряд доклав зусиль для **оцифрування** своїх послуг, пропонуючи онлайн-платформи для різних адміністративних процесів. Через онлайн-портали громадяни можуть отримати доступ до державних послуг, подати документи та отримати інформацію. Ініціативи електронного урядування спрямовані на підвищення ефективності, прозорості та доступності державного управління.

Онлайн-освіта та електронне навчання: використання комунікаційних технологій змінило освітній ландшафт в Україні. Онлайн-платформи та системи керування навчанням використовуються для дистанційної освіти, віртуальних класів і доступу до освітніх ресурсів. Такий підхід розширив освітні можливості, особливо у віддалених районах, і надав студентам і професіоналам гнучкість для отримання нових навичок і знань.

Цифрова бізнес-комунікація: український бізнес використовує комунікаційні технології для різних цілей. Такі інструменти для відеоконференцій, як Zoom і Microsoft Teams, спрощують віддалені зустрічі, співпрацю та взаємодію з клієнтами. Онлайн-ринки та платформи електронної комерції пропонують підприємствам можливість охопити ширшу клієнтську базу та здійснювати транзакції в електронному вигляді. Комунікаційні технології дозволили українським компаніям розширити охоплення, оптимізувати роботу та адаптуватися до мінливої динаміки ринку.

Використання новітніх комунікаційних технологій революціонізувало спосіб спілкування людей, покращило співпрацю та полегшило доступ до інформації. Соціальні медіа, обмін миттєвими повідомленнями, послуги електронного урядування, онлайн-освіта, цифрове ділове спілкування та споживання цифрових медіа – це лише деякі приклади трансформаційного впливу комунікаційних технологій в Україні. Застосування цих технологій має потенціал для покращення зв'язку, сприяння інноваціям і стимулювання соціального та економічного розвитку в країні.

Висновки до розділу 2

Розділ 2 розглядає принципи ефективної комунікації в сучасних україномовних дискурсах, виокремлюючи кілька ключових аспектів: культурна компетентність, правильне використання мови, вміння слухати та вести діалог, особливості культури мовлення та використання новітніх комунікаційних технологій.

Розвиваючи **культурну компетентність**, комунікатори можуть орієнтуватися в культурній чутливості, будувати взаєморозуміння та встановлювати змістовні зв'язки з україномовною аудиторією.

Володіння граматикою, лексикою та синтаксисом дозволяє комунікантам чітко й точно формулювати свої думки. Дотримуючись лінгвістичних умов і використовуючи відповідні мовні структури, комунікатори можуть покращити розуміння, залучити аудиторію та точно передати свої ідеї. Правильне використання мови забезпечує ефективне спілкування та мінімізує ризик неправильного тлумачення.

Активне слухання дозволяє комунікантам розуміти точку зору інших, демонструвати емпатію та встановлювати значущі зв'язки. Участь у конструктивному діалозі сприяє обміну ідеями, заохочує співпрацю та сприяє інклюзивному середовищу спілкування.

Поважаючи та дотримуючись цих культурних норм, комунікатори можуть налагоджувати взаєморозуміння, демонструвати культурну чутливість та ефективно передавати свої повідомлення в україномовному контексті.

Підсумовуючи, зазначимо, що володіння цими навичками є основною засадою ефективної комунікації в сучасних україномовних дискурсах. Впроваджуючи ці принципи у свою комунікаційну практику, люди можуть стати більш досвідченими, переконливими та культурно чутливими комунікаторами, що дозволить їм спілкуватися з україномовною аудиторією та успішно орієнтуватися в складнощах українського дискурсу.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Культурна компетентність постає як вирішальний принцип у спілкуванні як англійською, так і українською. Розуміння та повага культурних відмінностей сприяє значущим зв'язкам, уникає непорозумінь і сприяє успішній взаємодії в обох мовних контекстах. Розвиваючи культурну чутливість, комунікатори можуть орієнтуватися в культурних нюансах, нормах і цінностях і встановлювати стосунки з різними аудиторіями.

Правильне використання мови є основоположним принципом ефективного спілкування як англійською, так і українською. Володіння граматикою, лексикою та синтаксисом забезпечує ясність, послідовність і точність у передачі ідей. Дотримання мовних умовностей і використання відповідних мовних структур сприяє розумінню, взаємодії та точному вираженню думок обома мовами.

Уміння слухати та вести діалог наголошується як важливий принцип як англійської, так і української комунікації. Активне слухання дає комунікантам змогу розуміти точку зору інших, демонструвати емпатію та встановлювати значущі зв'язки. Участь у конструктивному діалозі заохочує обмін ідеями, співпрацю та інклюзивне середовище спілкування в обох мовних контекстах.

Особливості культури мовлення та етикету в українському спілкуванні підкреслюють важливість культурної свідомості всередині мови. Розуміння культури українського мовлення, зокрема відповідних форм звернення, жестів і невербальної комунікації, сприяє ефективному дискурсу та демонструє культурну чутливість.

Використання новітніх технологій, хоча це прямо не зазначено в розділі про англійський дискурс, визнано принципом у розділі про український дискурс. Використання платформ соціальних мереж, додатків для обміну повідомленнями та інструментів цифрового спілкування, пропонує додаткові канали для ефективної комунікації, розширення охоплення, залучення та доступності в україномовному контексті.

Підсумовуючи, хоч принципи ефективної комунікації в сучасному англійському та українському дискурсах мають такі спільні риси, як культурна компетентність, правильне використання мови, вміння слухати та брати участь у діалозі, існують також специфічні міркування, такі як особливості культури мовлення та використання новітніх технологій, унікальні для кожного мовного контексту. Впроваджуючи ці принципи у свою комунікаційну практику, люди можуть стати більш досвідченими, переконливими та культурно чутливими комунікантами як англійською, так і українською, що дозволить їм спілкуватися з різноманітною аудиторією та успішно орієнтуватися в складності відповідних дискурсів.

RESUME

Chapter 1: Principles of effective communication in modern English discourses

In the first chapter, the main focus is on understanding the fundamental principles of effective communication in modern English-language discourses. Key topics covered include:

- the importance of cultural competence in English communication. It emphasizes the need to understand and respect cultural differences in order to communicate effectively in different contexts.

- the importance of correct and proper use of language when communicating in English, the importance of grammar, vocabulary and syntax for the effective transmission of intended meanings is considered.

- emphasizes the essential skills of active listening and engaging in meaningful dialogue when communicating in English, the importance of attentive listening, empathy and effective questioning techniques to facilitate productive conversation.

Chapter 2: Principles of effective communication in modern Ukrainian discourses

The second chapter is devoted to understanding the principles of effective communication in modern Ukrainian discourses. Peculiarities and considerations related to Ukrainian-language communication are studied. Key topics covered include:

- similar to the first chapter, this chapter emphasizes the importance of cultural competence, but precisely in the context of Ukrainian-language communication. This emphasizes the understanding of Ukrainian cultural norms, customs and traditions for effective interaction with Ukrainian speakers.

- the correct use of the language in Ukrainian communication is emphasized. It examines the grammar, vocabulary and stylistic elements characteristic of the Ukrainian language, which ensures accurate and effective communication.

- based on the previous section, this part focuses on the skills necessary for active listening and conducting a meaningful dialogue in Ukrainian-language communication. It emphasizes the importance of empathy, understanding, and effective communication strategies to facilitate successful information sharing.

- peculiarities and speech culture of Ukrainian communication are investigated. It discusses the nuances of tone, body language and non-verbal signs characteristic of communication by Ukrainians, which increases the overall effectiveness of communication.

Finally, this section deals with the use of modern Ukrainian communication technologies. He examines how digital platforms, social media and other technological advances affect communication in the Ukrainian language, providing insight into their effective use.

By understanding the principles outlined in the English and Ukrainian discourses, people can develop effective communication skills and improve their ability to interact with others in a variety of linguistic and cultural contexts.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Колосовська, О. (ред.). (2017). Українська мова та культура мовлення: підручник для вищих навчальних закладів. Київ: Либідь.
2. Бушкович, М. (2013). Культура української розмовної мови: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки.
3. Шевченко, Л. (2015). Українська мова і культура мовлення: навчальний посібник. Київ: Генеза.
4. Мороко, Л. (2019). Українська мова та культура мовлення: навчальний посібник. Київ: КНЕУ.
5. Малецька, Н. (2017). Культура спілкування українською мовою: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет.
6. Лук'янчук, Н. (ред.). (2014). Культура мовленнєвої комунікації: практичний посібник. Київ: Літера ЛТД.
7. Голуб, Г. (2018). Культура мовлення українською мовою: навчальний посібник. Луцьк: Вежа-Друк.
8. Прокопенко, І., Скрипник, Л., Стародуб, О. (2016). Мовленнєва культура та стилістика української мови: підручник. Київ: Академвидав.
9. Корнієнко, В., Горбачук, Л. (2015). Культура мовлення: навчальний посібник. Київ: Літера ЛТД.
10. Гайдай, Н. (2019). Мовна культура української мови: навчальний посібник. Київ: Кондор.
11. Карплюк, О. (2017). Культура мовлення: посібник для студентів філологічних спеціальностей. Харків: Видавництво Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.
12. Adler, R. B., & Elmhorst, J. M. (2016). *Communicating at Work: Principles and Practices for Business and the Professions*. McGraw-Hill Education.
13. Berger, J. (2013). *Contagious: How to Build Word of Mouth in the Digital Age*. Simon & Schuster.
14. Brown, B. (2018). *Dare to Lead: Brave Work. Tough Conversations. Whole Hearts*. Random House.

15. Carnegie, D. (2010). *How to Win Friends and Influence People*. Pocket Books.
16. Covey, S. R. (2013). *The 7 Habits of Highly Effective People: Powerful Lessons in Personal Change*. Simon & Schuster.
17. Guffey, M. E., & Loewy, D. (2018). *Essentials of Business Communication*. Cengage Learning.
18. DeVito, J. A. (2018). *The Interpersonal Communication Book*. Pearson.
19. O'Rourke, J. S. (2017). *Management Communication: A Case-Analysis Approach*. Pearson.
20. Beebe, S. A., Beebe, S. J., & Redmond, M. V. (2018). *Interpersonal Communication: Relating to Others*. Pearson.
21. Hargie, O. (2016). *Skilled Interpersonal Communication: Research, Theory, and Practice*. Routledge.
22. Lutz, D., & Moussa, M. (2017). *Leadership Conversations: Challenging High-Potential Managers to Become Great Leaders*. John Wiley & Sons.
23. Fisher, R., Ury, W., & Patton, B. (2011). *Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In*. Penguin Books.
24. Cialdini, R. B. (2016). *Influence: The Psychology of Persuasion*. HarperCollins.
25. Pink, D. H. (2018). *To Sell Is Human: The Surprising Truth About Moving Others*. Riverhead Books.

